

(c) ਐਕਟ ਦਾ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1(3)(c) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (3) (b) ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(4) ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1(3) (ਬੀ) ਦਾ ਪੇਰੂ ਸਾਲ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜੋ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 1(3) (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਆਉਣੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1(3) (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। . ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (3) (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਹੁਣ ਕਵਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (3) (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਐਕਟ.

(5) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮਿਊਸਪਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

(6) ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੰ. 427 ਆਫ 1987 ਅਤੇ 5450, 6064 ਅਤੇ 6663 ਆਫ 1986) ਨੂੰ ਸੀਮਾਇਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਆਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ। ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡੀਐਸ ਤਿਵਾਤੀਆ ਅਤੇ ਐਸਐਸ ਸੋਢੀ ਜੇ. ਜੇ.

ਬਿੰਦਰ ਕੌਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ।

1983 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2630।

26 ਅਗਸਤ 1987

ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1961 ਦਾ XVIII)—ਸੈਕਸ਼ਨ 13—
ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ — ਜਨਤਕ ਸੜਕ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ — ਬਚਾਅ
ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ

Baijinder Kaur v. Gurdas Ram and another (D. S. Tewatia, J.)

ਪਬਲਿਕ ਸਟ੍ਰੀਟ ਦਾ ਤੱਥ — ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ — ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।

ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗਲੀ (ਜਨਤਕ ਗਲੀ) ਪੱਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਜਨਬੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਹੈਂਡ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, 1961. ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ hndmg ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਗਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਕਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਰੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੇਕਰ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਸੀ।

(ਪਾਰਾ 9 ਅਤੇ 11)

ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਐਸ. ਲੂਨਾ, ਵਧੀਕ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 23 ਸਤੰਬਰ, 1983, ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਸੀ. ਮਰਵਾਹਾ, ਸਬ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਸੂਹਾ ਮਿਤੀ 4 ਨਵੰਬਰ, 1982 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਣਾ।

ਆਰ ਕੇ ਜੋਸ਼ੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਸ਼ਸੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਮ ਐਲ ਸਰੀਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਐਚ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ, ਅਤੇ ਮਿਸ ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ), ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਡੀ.ਐਸ.ਤੇਵਤੀਆ, ਜੇ.

1.) 1983 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2630 (ਬਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ) ਗੋਇਲ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ 'ਗਲੀ' ਜਾਂ 'ਪਬਲਿਕ ਸਟ੍ਰੀਟ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਸਥਾਈ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਮੁਦਈ ਨੇ

ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1961 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਾਹ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਉੱਥੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ (ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰ. 888 ਆਫ 1976— *ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ*) ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਇਲ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੋ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਨਜਿੱਠੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

2. IIN RSA ਨੰਬਰ-0 26301 of 3 1983 ਵਿਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਰਖਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗਲੀ ਗਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਵਿਕਲਪਕ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਏਸੀ ¹ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਰਸਾਏਗਾ, ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਨੰਦ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਛੋਟੇ, (1) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ।

Baljinder Kaur v. Gurdas Kam and another (D. S. Tewatia, J.)

deh, ਮੁਦਈ ਦੀ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਰੁਕਾਵਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਘਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ- ਨਦੰ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਦਾ ਦਾਅਵਾ (supra) ਨੂੰ ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ) ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਗੋਇਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।, ਜੇ., ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

3. ਨਦੰ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਾਂਝੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਉਹ ਰਸਤਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਛੱਪੜ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਇੱਕ ਕੰਧ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਕੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਗਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਆਖਰਕਾਰ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1/3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ' - obsqrvih' ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ "ਏ" ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ, ਟਾਈਟਮ-ਓਟੀ ਹਿੱਤ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਥੇ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਰੋਕ ਲਗਾ ਕੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਪਾਸਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੈਸਟਿੰਗ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵੈਸਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ, ਭਾਵ, ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ-

4. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ

ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ:-

“13. ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਾਰ :-

ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

- (i) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ:-
- (ii) ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦੇਹ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (iii) xx xK

5. ਗੋਇਲ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ:

“ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਸਿਰਫ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ?”

6. ਭਾਗੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਗਲੀ ਸ਼ੇਹ-ਰੀ-ਆਮ' ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ. ਨੇ ਬੈਚ ਲਈ ਰਾਏ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ ਜਾਂ ਗੋਰਾ ਦੇਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਧਾਰਾ 2 (ਜੀ) (ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ "ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦੇਹ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੇ 4) ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵੈਸਟ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉਦੋਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲਿਸ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਝਗੜਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਹ ਲੱਭਣਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ

Baijinder Kaur v. Gurdas Ram and another (D. S. Tewatia, J.)

ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹਨ:-

- “4. ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਅਸਲ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਫਲੌਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਥਿਰ ਹੈ।
5. ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੱਖੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬੇਦਖਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1718 ਦੇਖੋ)। ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਘੇਰੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ, - ਹਰਿਆਣਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ 1981 ਦੁਆਰਾ, ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ 'ਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ 1974 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1961 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ। ਮੌਜੂਦਾ ਬਿੱਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸੁੱਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ "ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਚਨਚੇਤ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ,

1961, ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਮਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

"ਸ਼ਾਮੀਲਾਟ" ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਹੜਪਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੋਸੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਗਲੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13-ਏ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਦੋਸੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੂਚੀ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਜਾਂ ਨਿਹਿਤ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੋਣ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ- ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਨਿਆਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। "ਨਿਰਣੇ" ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਸਲ ਧਿਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ "ਮਨੋਰੰਜਨ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ "ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ" ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਸਿਰਫ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਮਰਥ ਟਰਨਾਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ, ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 93, ਦੀ ਧਾਰਾ 68-ਐਫ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1939 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ "ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ" ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉਦੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲਿਸਟ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਸਟ ਜਾਂ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਓਪਰੇਟਿਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੁਦਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ (ਪਲਾਟ ਨੰ. 212) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ "ਗਲੀ ਸ਼ੇਰ-ਰੀ-ਆਮ" ਹੈ ਜੋ ਕਿ

ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗਲੀ ਸ਼ਹਿਰੇ-ਆਮ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। . ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਸਹਾਇਕ ਸੀ। .. • •”

7. ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ *ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (3) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਰੂਲ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਬਰਨਾਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਵੀ ਮੰਗਿਆ।

8. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ *ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੈ*। ਮਾਮਲਾ

(3) (1986) 4 SCC 364.

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ (1988)2 1

ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ-ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੁਦਈ -ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ *ਭਾਗੂ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ *ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ* ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੱਕ, ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 11, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਉਪਬੰਧ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 13-ਏ)।

9. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਭਾਗੂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗਲੀ (ਜਨਤਕ ਗਲੀ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਾਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।*

10. ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਕੀੜੀਆਂ-ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ *ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੈ*, ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ *ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੈ* ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ

Baljinder Kaur v. Gurdas Kam and another (D. S. Tewatia, J.)

ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।

11. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਜੰਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਹਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਏ।

ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਮਾਰਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਗਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਗੂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਸੁਪਰਾ)। ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਸਮੇਤ ਨਿਵਾਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਗਲੀ (ਜਨਤਕ ਗਲੀ) ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਥੋਂ ਲੰਘਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ- ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਨਾ ਕਿ ਜਨਤਕ ਗਲੀ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਇਹ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟਾਈਟਲ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਗਲੀ ਸੀ। ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਸੀ, ਦੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਪਹਿਲਾਂ, ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ RSA ਨੰਬਰ 2630 ਆਫ 1983 ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। 1976 ਦੇ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 888 ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।

ਐਸ.ਸੀ.ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ

31

ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ